

Heilige Drie-eenheid (Spreuken 8,22-31; Johannes 16,12-15)

Overweging 15 juni 2025 door Theo Brock

Wie is God?

In verschillende culturen, in verschillende tijdvakken van de geschiedenis en zelfs in de verschillende fasen van een mensenleven kan God op diverse manieren beleefd worden. Het is dan ook niet verwonderlijk dat er vele namen zijn voor God zoals Allerhoogste, Eeuwige, Bron van liefde, Bezieler, Alfa en Omega en nog zoveel meer. Ook zijn er mensen die God beschouwen als een idee dat tot het verleden behoort. Ik vermoed echter dat wij, die zich hier verzameld hebben, in God geloven of, als we daar niet zo zeker van zijn, wel de waarde van het Evangelie van Jezus Christus onderschrijven als bron van zingeving.

Misschien hangt u het beeld aan van een persoonlijke God. De Bijbel spreekt dan ook meestal van God in persoonlijke termen: als een persoon die is, die spreekt, die ziet, hoort, handelt en liefheeft. Het beeld van een persoonlijke God is niet vreemd omdat we vaak onszelf als maatstaf nemen om andere personen en persoonlijkheden te begrijpen. Het beeld van een persoonlijke God maakt het mogelijk Hem te beleven als de 'ultieme ander' waaraan we onszelf kunnen spiegelen op onze zoektocht naar zingeving en moreel verantwoord handelen. Ook kunt u van mening zijn dat het mysterie van God beter in abstracte termen uitgedrukt kan worden, zoals Liefde, Wijsheid, Genade, Bezieling, of 'Ordenend principe' dat aan alle wezens en dingen ten grondslag ligt. Misschien ook is God voor u vooral een mystieke ervaring die zich op een mysterieuze wijze via het innerlijk openbaart.

In de eerste lezing van vandaag, het loflied op de Wijsheid, wordt God als bron van Wijsheid aan ons voorgesteld. We vernemen dat heel Gods schepping met die wijsheid doordeesemd is, en dat die goddelijke wijsheid een bron van vreugde is, elke dag opnieuw, en blij is met alle mensen. In het Evangelie spreekt Jezus over God als zijn Vader. Een mooi beeld, maar met evenveel recht zou het natuurlijk ook Moeder kunnen zijn. Het beeld van God als liefhebbende Vader dat Jezus ons gegeven heeft, maakt ons allemaal kinderen van God. Het maakt ons dus ook broers en zussen van elkaar. Welbeschouwd houdt dat tevens de opdracht in naar elkaar om te zien.

In het fragment van zijn afscheidsrede tijdens het laatste avondmaal, dat we vandaag gelezen hebben, horen we Jezus tot zijn leerlingen zeggen '*Al wat de Vader heeft is het Mijne*'. Je zou dit als volgt kunnen interpreteren: Het is de liefde, wijsheid en genade van zijn Vader die Jezus namens Hem met zijn leerlingen, en dus ook met ons, deelt. Jezus verwijst in de Evangelielezing niet alleen naar zijn Vader maar ook naar de Geest der waarheid. We horen de evangelist Johannes zeggen dat die Geest van waarheid zal brengen wat Hij van Jezus ontvangen heeft en ook dat die Geest van waarheid Jezus zal verheerlijken. Geen eenvoudige taal. Ik interpreteer het als volgt: Het is de inspiratie gebaseerd op de levenslessen van Jezus die de Geest van waarheid ons zal brengen en het is onze liefde voor Jezus die ons drijft die inspiratie te beleven en uit te dragen.

De korte evangelielezing van vandaag verwoordt dat Jezus één is met zijn Vader en één met de Geest van waarheid. Maar toch, in die lezing wordt niet gesproken over een Drie-ene God. Die term komt overigens nergens in de Bijbel voor. De leer van de goddelijke Drie-eenheid werd door de kerk pas in de 4e eeuw tot dogma, tot geloofsartikel, verheven. In de jonge christelijke kerk bestonden toen verschillende inzichten over de status van Jezus. Jezus had door zijn doen en laten een onvergetelijke indruk achtergelaten. In leven en in sterven straalde het goddelijke als het ware van Hem af. Vele volgelingen geloofden dan ook dat God in Jezus mens geworden was. Ze gingen Jezus goddelijk vereren, alhoewel Jezus zichzelf in Evangelieverhalen nooit goddelijk genoemd heeft. Andere christelijke groeperingen zagen Jezus meer als een grote profeet, als een grote heilige, die in woorden en daden de naam van JHWH, "Ik-zal-er-zijn-voor-jou", in praktijk bracht. In hun visie was

Jezus een verlichte mens onder de mensen, die rondtrok om te troosten, te genezen en te bevrijden.

Om de eenheid binnen de christengemeenschap te bewaren voelde de kerk zich genoodzaakt hierover een standpunt in te nemen. De oplossing was de verkondiging van het mysterie van de heilige Drie-eenheid, waarin God opgevat wordt als de verbondenheid van de Vader als Schepper van hemel en aarde, de Zoon als Verlosser van mensen en de heilige Geest als Trooster en Inspirator, drie personen, maar één in wezen. Sindsdien is het beeld van de Drie-ene God verankerd in onze geloofsrituelen, met name wanneer we een kruisteken maken en we in de liturgie de geloofsbelijdenis uitspreken. Met die rituelen drukken we als het ware uit dat we mogen leven onder de zegen van de Vader boven ons, de Zoon naast ons, en de heilige Geest binnen in ons.

Hebben we met de geloofsleer van de Drie-ene God een sluitend antwoord op de vraag *Wie is God?* Ik denk dat het mysterie God ons bevattingsvermogen overstijgt en onze taal tekort schiet om in woorden en beelden dit mysterie te vangen. Ik denk dat dat tekort schieten dus ook opgaat voor kerkelijke dogma's die God proberen te definiëren. Maar toch, God mag dan misschien ongrijpbaar en niet-definieerbaar zijn, veel mensen kiezen ervoor deze onzegbare God te vertrouwen en zin aan Hem te ontlenen. Dat vraagt om beelden en taal om hierover met elkaar te kunnen communiceren.

De theoloog Schillebeeckx die hier in Nijmegen aan de universiteit verbonden is geweest, zei het volgende: *"We kunnen God niet bewijzen; we kunnen Hem wel aanwijzen. De voortvluchtige laat zijn sporen na: in de wonderen van de schepping, in ons geweten, in de liefde tussen mensen"*. Jezus heeft ons voorgeleefd dat we God kunnen vinden daar waar mensen elkaar, en alles wat kwetsbaar is, liefde en leven geven. God is daar waar je als mens voor de ander en voor zijn schepping openstaat, daar waar verbondenheid ervaren en in praktijk gebracht wordt.

Deze gedachte brengt me uiteraard bij het andere belangrijke thema van deze viering: vrijwilligersdag. Vrijwilligers verbonden aan deze kerk zijn het cement, het bindmiddel van onze geloofsgemeenschap. Een wezenlijk kenmerk van vrijwilligers is, naast liefdevolle verbondenheid, ook eenheid in verscheidenheid. Laten dat nu ook de wezenlijke kenmerken van ons beeld van de Drie-ene God zijn!

Ik wens u en mij toe dat de genade van de Vader, de liefde van zijn Zoon, en de inspiratie van de heilige Geest nog lang met ons mogen zijn.